Języki Opisu Sprzętu

Prowadzący: dr inż. Andrzej Skoczeń

Dodatek 1

2014

Październik 2014

- **Próbkowanie i kwantowanie**
- **Podstawy techniki cyfrowej: algebra Boole'a, postać SOP i POS funkcji logicznej**
- **Minimalizacja funkcji logicznych**
- **Rozwinięcie Shannona**
- **System funkcjonalnie pełny**
- **Sekwencjonowanie układów**
- **Układ synchroniczny**

http://fatcat.ftj.agh.edu.pl/~skoczen/hdl

Urządzenie elektroniczne

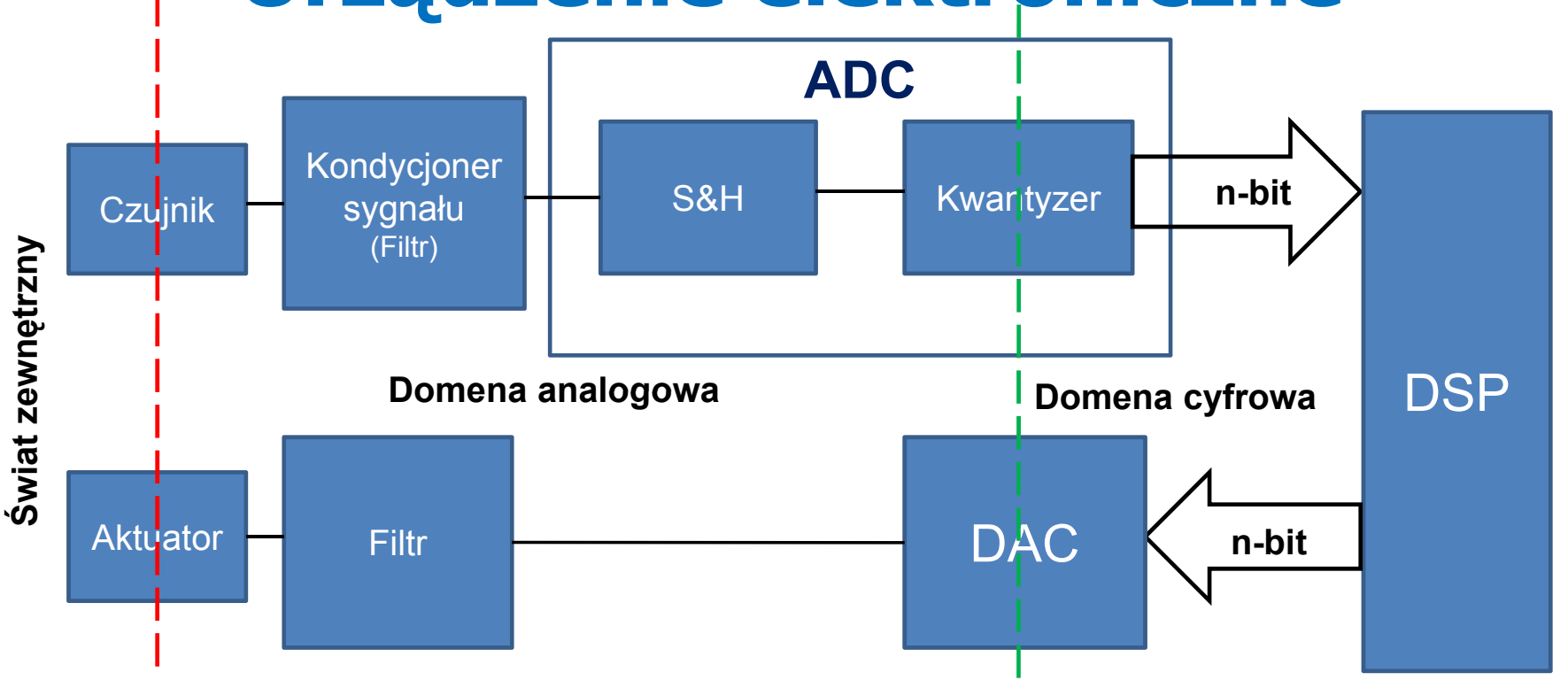

S&H	Sample and Hold	Układ próbkujaco-pamietajacy
ADC	Analog Digital Converter	Przetwornik analogowo-cyfrowy
DAC	Digital Analog Converter	Przetwornik cyfrowo-analogowy
DSP	Digital Signal Procesing	Cyfrowe przetwarzanie sygnałów

Próbkowanie i Kwantowanie

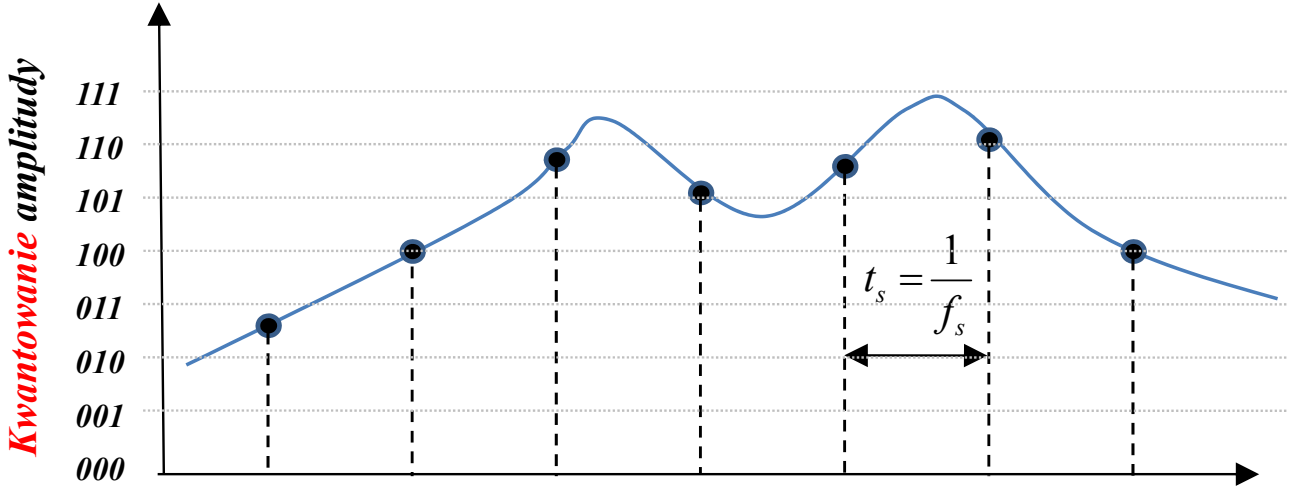

Próbkowanie sygnału w czasie

Układ próbkująco-pamiętający

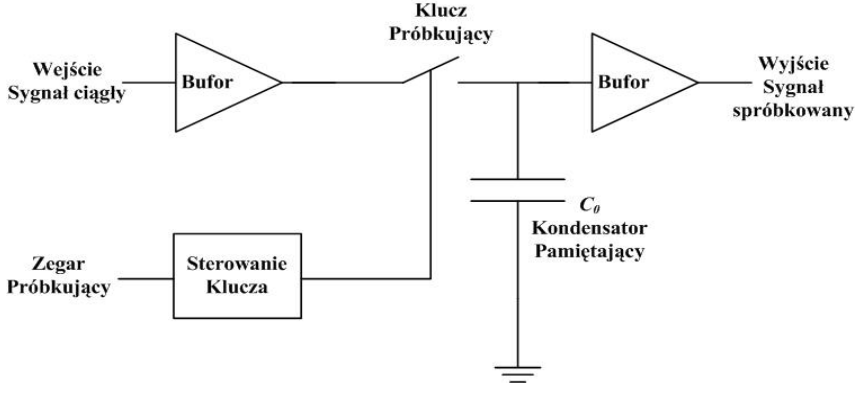

Przetworniki analogowo-cyfrowe ADC

Trzy metody przetwarzania sygnału analogowego na cyfrowy:

- Z całkowaniem
- Bezpośrednie
- Z kolejnym porównaniem

Przetworniki cyfrowo-analogowe DAC

Cztery rodzaje przetworników cyfrowo-analogowych DAC:

- Z napięciowymi źródłami odniesienia:
  - Z siecią rezystorów wagowych
  - Z drabinką rezystorów R-2R
- Z prądowymi źródłami odniesienia:
  - Z siecią rezystorów wagowych
  - Z drabinką rezystorów R-2R

Aksjomaty algebry Boole'a

1854 George Boole sformułował dwu-wartościowy system algebraiczny

1938 Claude Shannon zastosował system do Boole'a do opisu obwdów zbudowanych z przekaźników

$x = 0$ jeśli $x \neq 1$	Tylko dwie wartości	$x = 1$ jeśli $x \neq 0$
$x = 0 \rightarrow x' = 1$	Element odwrotny	$x = 1 \rightarrow x' = 0$
$0 \cdot 0 = 0$	Formalna definicja operacji koniunkcji i alternatywy	$1 + 1 = 1$
$1 \cdot 1 = 1$		$0 + 0 = 0$
$0 \cdot 1 = 1 \cdot 0 = 0$		$1 + 0 = 0 + 1 = 1$

Zasada dualności

W dowolnej tożsamości algebry Boole'a zastępując
- symbol + (OR) symbolem • (AND) i na odwrót oraz
- zastępując jedynkę „1" zerem „0" i na odwrót

otrzymamy również tożsamość.

$$f^D(x_1, x_2, \ldots x_n, +, \bullet, ') = f(x_1, x_2, \ldots x_n, \bullet, +, ')$$

Podstawowe własności algebry Boole'a

x + 0 = x	Element identycznościowy	x · 1 = x
x + 1 = 1	Element zerowy	x · 0 = 0
x + x =x	Idempotencja	x · x = x
x + x' = 1	Komplementarność	x · x' = 0
x'' = x	Inwolucja	
x + y = y + x	Przemienność	x · y = y · x
x + (y + z) = (x + y) + z	Łączność	x · (y · z) = (x · y) · z
x · (y + z) = xy + xz	Rozdzielność	x + (y · z) = (x + y) ·(x + z)
x + xy = x	Przekrywanie	x · (x + y) = x
xy + xy' = x	Kombinacja	(x+y) · (x+y') = x
xy + x'z + yz = xy + x'z	Zgoda	(x+y) · (x'+z) · (y+z) = (x+y) · (x'+z)

Czynnik yz jest czynnikiem zgody między czynnikami xy i x'z.
Jeśli yz=1 to albo xy albo x'z musi także być 1 ponieważ y i z są równe 1, a albo x albo x' jest równe 1.
Tak więc czynnik yz jest nadmiarowy i może być opuszczony.

Prawa de Morgana

$$\overline{\sum_i x_i} = \prod_i \overline{x_i}$$

$$\overline{\prod_i x_i} = \sum_i \overline{x_i}$$

Uogólnione prawo de Morgana:

$$\overline{f(x_1, x_2, \ldots, x_n, +, \bullet)} = f(\overline{x_1}, \overline{x_2}, \ldots, \overline{x_n}, \bullet, +)$$

Uogólnione prawo de Morgana zapisane za pomocą zasady dualności:

$$\overline{f(x_1, x_2, \ldots, x_n)} = f^D(\overline{x_1}, \overline{x_2}, \ldots, \overline{x_n})$$

Funkcja logiczna

Funkcja logiczna o n wejściach (argumentach) i m wyjściach (wartościach) jest to odwzorowanie dwóch przestrzeni logicznych:

$$f : \mathbf{B}^n \rightarrow \mathbf{B}^m \qquad \text{gdzie } \mathbf{B} = \{0, 1\}$$

Jeżeli $m=1$ to funkcja logiczna jest skalarna.

Funkcja logiczna może mieć nieokreśloności tzn. nigdy nie wytępujące kombinacje zmiennych wejściowych, dla których wyjście nie ma określonej wartości.

Funkcję logiczną nie wszędzie określona zapisujemy więc:

$$f : \mathbf{B}^n \rightarrow \{0,1,-\}^m$$ gdzie - to warunek zaniedbywalny

Dla każdego wyjścia podzbiory stanów wejść, dla których wyjście ma 0, 1, - nazywa się zbiorami wyłączenia, włączenia i nieokreśloności.

Funkcja logiczna

	x	y	z	F(x,y,z)
0	0	0	0	1
1	0	0	1	X
2	0	1	0	0
3	0	1	1	X
4	1	0	0	1
5	1	0	1	X
6	1	1	0	1
7	1	1	1	X

$$F(x,y,z) = \sum(0,4,6) + \sum n(1,3,5,7)$$

Funkcja logiczna - SOP

Funkcja logiczna (boolowska) jest to wyrażenie algebraiczne utworzone ze zmiennych dwójkowych, symboli operacji logicznych, nawiasów i znaku równości.

Dowolną funkcję logiczną n zmiennych można jednoznacznie przedstawić w postaci sumy iloczynów pełnych (kanoniczna postać sumy, SOP – Sum Of Products):

$$f(x_1, x_2, ..., x_n) = \sum_{i=0}^{2^n-1} \alpha_i m_i \qquad \alpha_i = f(i)$$

gdzie $f(i)$ oznacza wartość funkcji $f(x_1, x_2, ..., x_n)$ dla i-tej kombinacji zmiennych.

Iloczynem pełnym n zmiennych nazywamy taki iloczyn tych zmiennych (bezpośrednich lub zanegowanych), w którym każda zmienna występuje dokładnie jeden raz.

Tabela przedstawia iloczyny pełne dla $n=3$.
Przyjęto konwencję, w której bezpośredniej zmiennej odpowiada wartość *1* a zmiennej zanegowanej wartość *0*.

x y z	Iloczyny pełne	m_i
0 0 0	x'y'z'	m_0
0 0 1	x'y'z	m_1
0 1 0	x'yz'	m_2
0 1 1	x'yz	m_3
1 0 0	xy'z'	m_4
1 0 1	xy'z	m_5
1 1 0	xyz'	m_6
1 1 1	xyz	m_7

Przykład - SOP

i	*x*	*y*	*z*	*f(x, y, z) = x + yz'*
0	*0*	*0*	*0*	*0*
1	*0*	*0*	*1*	*0*
2	*0*	*1*	*0*	*1*
3	*0*	*1*	*1*	*0*
4	*1*	*0*	*0*	*1*
5	*1*	*0*	*1*	*1*
6	*1*	*1*	*0*	*1*
7	*1*	*1*	*1*	*1*

$$f(x,y,z)=\sum_{i=0}^{7}\alpha_i m_i =$$
$$0\cdot m_0+0\cdot m_1+1\cdot m_2+0\cdot m_3+$$
$$+1\cdot m_4+1\cdot m_5+1\cdot m_6+1\cdot m_7$$

$$f(x,y,z)=m_2+m_4+m_5+m_6+m_7=$$
$$x'yz'+xy'z'+xy'z+xyz'+xyz$$

$$f(x,y,z)=\sum(2,4,5,6,7)$$

Iloczyny pełne, dla których funkcja przyjmuje wartość *1* nazywamy **minitermami**.
Funkcję logiczną można interpetować jak zbiór jej minitermów.
Działania na funkcjach logicznych można interpretować jako działania na zbiorach minitermów.

Przykład - SOP

W przestrzeni $\mathbf{B}^3$ funkcję logiczną trzech zmiennych możemy przedstawić w postaci kostki logicznej:

$$f(x, y, z) = \sum (2,4,5,6,7)$$

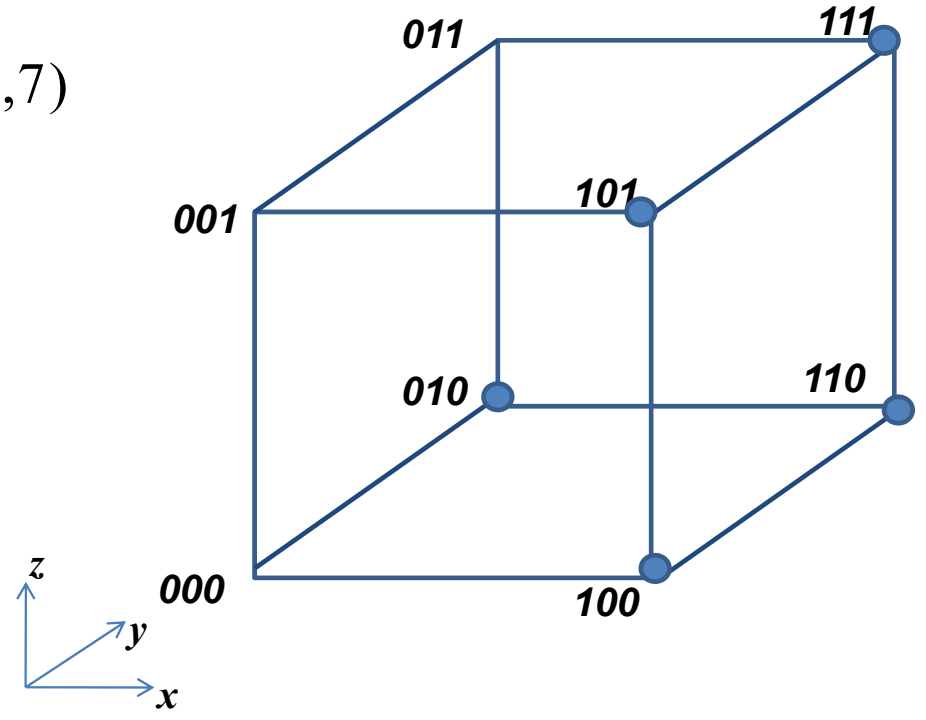

Funkcja logiczna - POS

Dualnie udowodnić można twierdzenie:

Dowolną funkcję logiczną n zmiennych można jednoznacznie przedstawić w postaci iloczynu sum pełnych (kanoniczna postać iloczynu, POS –Product Of Sums):

$$f(x_1, x_2, ..., x_n) = \prod_{i=0}^{2^n-1} (\alpha_i + M_i) \qquad \alpha_i = f(i)$$

gdzie $f(i)$ oznacza wartość funkcji $f(x_1, x_2, ..., x_n)$ dla i-tej kombinacji zmiennych.

Sumą pełną n zmiennych nazywamy taką sumę tych zmiennych (bezpośrednich lub zanegowanych), w którym każda zmienna występuje dokładnie jeden raz.

Tabela przedstawia sumny pełne dla $n=3$. Przyjęto konwencję, w której bezpośredniej zmiennej odpowiada wartość 0 a zmiennej zanegowanej wartość 1.

x y z	Sumy pełne	m_i
0 0 0	x+ y+ z	M_0
0 0 1	x+y+z'	M_1
0 1 0	x+y' +z	M_2
0 1 1	x+y'+z'	M_3
1 0 0	x' +y+z	M_4
1 0 1	x'+y+z'	M_5
1 1 0	X'+y'+z	M_6
1 1 1	x'+y'+z'	M_7

Przykład - POS

i	*x*	*y*	*z*	*f(x, y, z) = x + yz'*
0	*0*	*0*	*0*	*0*
1	*0*	*0*	*1*	*0*
2	*0*	*1*	*0*	*1*
3	*0*	*1*	*1*	*0*
4	*1*	*0*	*0*	*1*
5	*1*	*0*	*1*	*1*
6	*1*	*1*	*0*	*1*
7	*1*	*1*	*1*	*1*

$$f(x,y,z) = \prod_{i=0}^{7} (\alpha_i + M_i) =$$
$$(0 + M_0) \cdot (0 + M_1) \cdot (1 + M_2) \cdot (0 + M_3) \cdot$$
$$\cdot (1 + M_4) \cdot (1 + M_5) \cdot (1 + M_6) \cdot (1 + M_7)$$

$$f(x,y,z) = M_0 \cdot M_1 \cdot M_3 =$$
$$= (x + y + z) \cdot (x + y + z') \cdot (x + y' + z')$$

$$f(x,y,z) = \prod (0,1,3)$$

Sumy pełne, dla których funkcja przyjmuje wartość *0* nazywamy **maxtermami**.
Funkcję logiczna można interpetować jak zbiór jej maxtermów.
Działania na funkcjach logicznych można interpretować jako działania na zbiorach maxtermów.

Przykład

i	*x*	*y*	*z*	*f(x, y, z)*
0	*0*	*0*	*0*	*0*
1	*0*	*0*	*1*	*0*
2	*0*	*1*	*0*	*1*
3	*0*	*1*	*1*	*0*
4	*1*	*0*	*0*	*1*
5	*1*	*0*	*1*	*1*
6	*1*	*1*	*0*	*1*
7	*1*	*1*	*1*	*1*

$$f(x,y,z) = \sum (2,4,5,6,7)$$

$$f(x,y,z) =$$

$$x'yz' + xy'z' + xy'z + xyz' + xyz$$

$$f(x,y,z) = x'yz' + xy'(z+z') + xy(z'+z) =$$

$$x'yz' + xy' + xy = x'yz' + x(y'+y) = x'yz' + x$$

Minimalizacja funkcji logicznych

Metody:

- **przekształceń formalnych**
- **tablic Karnaugha**
- **Quine'a-McCluskeya**

Przykład dla metody przekształceń formalnych

$$f(x,y,z) = x'yz + x'yz' + xz =$$
$$= x'y(z+z') + xz = x'y \cdot 1 + xz = x'y + xz$$

Przykład dla metody tablic Karnaugha (1)

$$f(x,y,z) = \sum(2,4,5,6,7) = \prod(0,1,3)$$

x \ yz	00	01	11	10
0	0	0	0	1
1	1	1	1	1

Interpretując tablice w sensie SOP:

$$f(x,y,z) = x + yz'$$

$$f' = x'y' + x'z$$

x \ yz	00	01	11	10
0	0	0	0	1
1	1	1	1	1

Interpretując tablice w sensie POS:

$$f(x,y,z) = (y + x)\cdot(z' + x)$$

$$f' = x'\cdot(y' + z)$$

Przykład dla metody tablic Karnaugha (2)

$$f(x,y,z) = \sum(0,4,6) + \sum n(1,3,5,7)$$

x \ yz	00	01	11	10
0	1	1 x	0 x	0
1	1	1 x	1 x	1

Interpretując tablice w sensie SOP:

$$f(x,y,z) = y' + x \qquad f' = x'y$$

x \ yz	00	01	11	10
0	1	1 x	0 x	0
1	1	1 x	1 x	1

Interpretując tablice w sensie POS:

$$f(x,y,z) = y' + x \qquad f' = x' \cdot y$$

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

$$f(a,b,c,d) = \sum (5,7,8,9,10,11,13,15)$$

Metoda implikantów prostych

i	a	b	c	d	f	
0	0	0	0	0	0	
1	0	0	0	1	0	
2	0	0	1	0	0	
3	0	0	1	1	0	
4	0	1	0	0	0	
5	0	1	0	1	1	Dwie „1”
6	0	1	1	0	0	
7	0	1	1	1	1	Trzy „1”
8	1	0	0	0	1	Jedna „1”
9	1	0	0	1	1	Dwie „1”
10	1	0	1	0	1	Dwie „1”
11	1	0	1	1	1	Trzy „1”
12	1	1	0	0	0	
13	1	1	0	1	1	Trzy „1”
14	1	1	1	0	0	
15	1	1	1	1	1	Cztery „1”

Tablica minitermów funkcji f uporządkowana według ilości jedynek:

i	a	b	c	d	
8	1	0	0	0	Jedna „1”
5	0	1	0	1	Dwie „1”
9	1	0	0	1	
10	1	0	1	0	
7	0	1	1	1	Trzy „1”
11	1	0	1	1	
13	1	1	0	1	
15	1	1	1	1	Cztery „1”

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

i	a	b	c	d
8	1	0	0	0
5	0	1	0	1
9	1	0	0	1
10	1	0	1	0
7	0	1	1	1
11	1	0	1	1
13	1	1	0	1
15	1	1	1	1

Każdą kombinację z jednej grupy porównujemy z kominacjami grupy następnej szukając takie, które różnią się tylko jedną pozycją. Powstaje nowa tabela z znakiem „-" na pozycji rozbieżności:

i,j	a	b	c	d
8.9	1	0	0	-
8,10	1	0	-	0
5,7	0	1	-	1
5,13	-	1	1	1
9,11	1	0	-	1
9,13	1	-	0	1
10,11	1	0	1	-
7,15	-	1	1	1
11,15	1	-	1	1
13,15	1	1	-	1

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

Kolejny krok łączenia:

i,j	a	b	c	d
8.9	1	0	0	-
8,10	1	0	-	0
5,7	0	1	-	1
5,13	-	1	1	1
9,11	1	0	-	1
9,13	1	-	0	1
10,11	1	0	1	-
7,15	-	1	1	1
11,15	1	-	1	1
13,15	1	1	-	1

i,j	a	b	c	d
8.9,10,11	1	0	-	-
5,7,13,15	-	1	-	1
9,11,13,15	1	-	-	1

Kombinacje nie podlegajace dalszemu łączeniu to implikanty proste.

	5	7	8	9	10	11	13	15	
8.9,10,11			•	•	•	•			ab'
5,7,13,15	•	•					•	•	bd
9,11,13,15				•		•	•	•	ad

Funkcja minimalna jest sumą minimalnej liczby wybranych implikantów prostych, ale taką która zawiera wszystkie iloczyny pełne funkcji wyjściowej.

$$f(a,b,c,d) = ab'+bd$$

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

$$f(a,b,c,d) = \sum(0,1,4,6,8,12,14) + \\ + \sum n(5,10,13,15)$$

Tablica minitermów funkcji f przy założeniu, że wszystkie nieokreślone iloczyny pełne należą do minitermów. Uporządkowana według ilości jedynek:

i	*a*	*b*	*c*	*d*
0	0	0	0	0
1	0	0	0	1
4	0	1	0	0
8	1	0	0	0
5	0	1	0	1
6	0	1	1	0
10	1	0	1	0
12	1	1	0	0
13	1	1	0	1
14	1	1	1	0
15	1	1	1	1

Pierwszy krok łączenia:

i	*a*	*b*	*c*	*d*
0,1	0	0	0	-
0,4	0	-	0	0
0,8	-	0	0	0
1,5	0	-	0	1
4,5	0	1	0	-
4,6	0	1	-	0
4,12	-	1	0	0
8,10	1	0	-	0
8,12	1	-	0	0
5.13	-	1	0	1
6,14	-	1	1	0
10,14	1	-	1	0
12,13	1	1	0	-
12,14	1	1	-	0
13,15	1	1	-	1
14,15	1	1	1	-

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

i	*a*	*b*	*c*	*d*
0,1	0	0	0	-
0,4	0	-	0	0
0,8	-	0	0	0
1,5	0	-	0	1
4,5	0	1	0	-
4,6	0	1	-	0
4,12	-	1	0	0
8,10	1	0	-	0
8,12	1	-	0	0
5.13	-	1	0	1
6,14	-	1	1	0
10,14	1	-	1	0
12,13	1	1	0	-
12,14	1	1	-	0
13,15	1	1	-	1
14,15	1	1	1	-

Drugi krok łączenia:

i	*a*	*b*	*c*	*d*
0,1,4,5	0	-	0	-
0,8,4,12	-	-	0	0
4,5,12,13	-	1	0	-
4,6,12,14	-	1	-	0
8,10,12,14	1	-	-	0
12,13,14,15	1	1	-	-

Lista implikantów prostych

$\overline{a} \cdot \overline{c}$

$\overline{c} \cdot \overline{d}$

$b \cdot \overline{c}$

$b \cdot \overline{d}$

$a \cdot \overline{d}$

$a \cdot b$

Przykład dla metody Quine'a-McCluskeya

i	a	b	c	d
0,1,4,5	0	-	0	-
0,8,4,12	-	-	0	0
4,5,12,13	-	1	0	-
4,6,12,14	-	1	-	0
8,10,12,14	1	-	-	0
12,13,14,15	1	1	-	-

$$f(a,b,c,d) = \sum(0,1,4,6,8,12,14) + \sum n(5,10,13,15)$$

i	0	1	4	6	8	12	14	
0,1,4,5	•	•	•					a'c'
0,8,4,12	•		•		•	•		c'd'
4,5,12,13			•			•		bc'
4,6,12,14			•	•		•	•	bd'
8,10,12,14					•	•	•	ad'
12,13,14,15						•	•	ab

Są dwie możliwości:

$$f(a,b,c,d) = a'c' + bd' + ad'$$

$$f(a,b,c,d) = a'c' + bd' + c'd'$$

Implikant formuły logicznej

Formułę f nazywamy implikantem formuły F gdy:

$$(f \rightarrow F) = 1 \quad \text{albo} \quad \bar{f} + F = 1$$

Implikantami formuły kanonicznej SOP są wszystkie minitermy i ich połączenia.

Formułę f^* nazywamy implikantem prostym formuły F gdy f^* jest implikantem formuły F oraz nie istnieje formuła f^{**} taka, że

$$(f^* \rightarrow f^{**}) = 1 \quad \text{oraz} \quad (f^{**} \rightarrow F) = 1$$

Dla formuły: $xyz'+xyz+x'y'z'$
Implikantami są wszystkie trzy występujące w niej minitermy, a implikantami prostymi są: xy, $x'y'z'$.

Metoda Quine'a-McCluskeya

Wyznaczenie zbioru implikantów prostych:

- Wypisujemy minitermy funkcji czyli kombinacje zer i jedynek argumentów odpowiadające wszystkim iloczynom pełnym formuły, dla których wartość formuły jest *1* i indeksujemy je ich wartościami dziesiętnymi.
- Kombinacje te szeregujemy według ilości występujących w nich jedynek formując grupy z $n=0, 1, 2, \ldots$ jedynek.
- Porównujemy każdą kombinację i-tej grupy z każdą kombinacją grupy $i+1$ poszukując takich par, które różnią się tylko jedną pozycją. Pary takie łączymy w jedną nową kombinację stawiając znak "–" na pozycji gdzie występuje rozbieżność.
- Kontynuujemy procedurę w kolejnych krokach zwiększając liczbę znaków "–" w kombinacjach.
- Procedurę kończymy gdy nie ma już możliwości dokonywania dalszych połączeń.
- Końcowy zestaw kombinacji uzupełniony o te kombinacje, które nie wzięły udziału w procedurze łączenia tworzy zbiór implikantów prostych.

Wyznaczenie minimalnego pokrycia:

- Tworzymy tabelę implikantów prostych: kolumny to minitermy, wiersze to implikanty proste. W każdym wierszu znaczymy te kolumny, których minitermy były wykorzystane w procedurze tworzącej ten impliakant prosty.
- Na podstawie tej tabeli wybieramy minimalny zestaw implikantów prostych, który zpewnia pokrycie wszystkich kolumn tabeli.

Minimalizacja funkcji logicznych

Optymalizacja dwupoziomowa:

Metody dokładne:
- Quine'a-McCluskeya
- ESPRESSO-EXACT
- McBOOLE
- ESPRESSO-SIGNATURE

Metody heurystyczne:
- MINI
- RESTO
- ESPRESSO
- CAPPUCCINO

Optymalizacja wielopoziomowa:

Metody dokładne:

Metody heurystyczne:
- MIS
- BOLD
- LLS
- SIS

Praktyczne znaczenie mają dziś metody wielopoziomowe, heurystyczne.

Rozwinięcie Shannona

Każdą fukcję logiczna n zmiennych można rozwinąć względem dowolnej zmiennej x_i w nastepujący sposób:

$$f(x_1,\ldots,x_n) = x_i \cdot f_{x_i} + \overline{x_i} \cdot f_{\overline{x_i}}$$

i dualnie

$$f(x_1,\ldots,x_n) = (x_i + f_{x_i}) \cdot (\overline{x_i} + f_{\overline{x_i}})$$

gdzie współczynniki rozwinięcia zwane kofaktorami (dopełnieniami algebraicznymi) funkcji f, są funkcjami n-1 zmiennych powstałymi z funkcji f przez zastąpienie zmiennej x_i odpowiednio wartościami jeden „1” i zero „0”:

$$f_{x_i} = f(x_i = 1) \qquad f_{\overline{x_i}} = f(x_i = 0)$$

Przykład:

$$f(a,x) = \overline{x}a + x$$

$$f_a = \overline{x} + x$$

$$f_{\overline{a}} = x$$

$$f(a,x) = f_a a + f_{\overline{a}}\overline{a} =$$

$$= (\overline{x} + x)a + x\overline{a} =$$

$$= \overline{x}a + x(a + \overline{a}) = \overline{x}a + x$$

Rozwijając funkcje rekurencyjnie dochodzimy do jej postaci SOP (lub dualnie POS).

System funkcjonalnie pełny

Systemem funkcjonalnie pełnym nazywamy system operatorów (binarnych i unitarnych) i stałych (*0*, *1*) taki, że każda funkcja zmiennych x_1, ..., x_n może być przedstawiona za pomocą formuły zbudowanej z tych zmiennych przy użyciu operatorów wchodzących do tego systemu.

Przykłady systemów funkcjonlnie pełnych:

- AND, NOT
- NAND
- NOR

Sekwencjonowanie układów

Trzy sposoby sekwencjonowania:

- Oparty ma przerzutnikach
- Dwu-fazowy, oparty na przeźroczystych zatrzaskach
- Oparty na zatrzaskach impulsowych

Wybór metody sekwencjonowania rzutuje na wszystkie fazy projektowania od zapisu, poprzez syntezę do weryfikacji. Zależy od rodzaju narzędzi (STA, ATG) i bibliotek (SCL) jakie mamy do dyspozycji.

STA	Static Timing Analysis
ATG	Automatic Test Generation
SCL	Standard Cell Libraries

Sekwencjonowanie układów

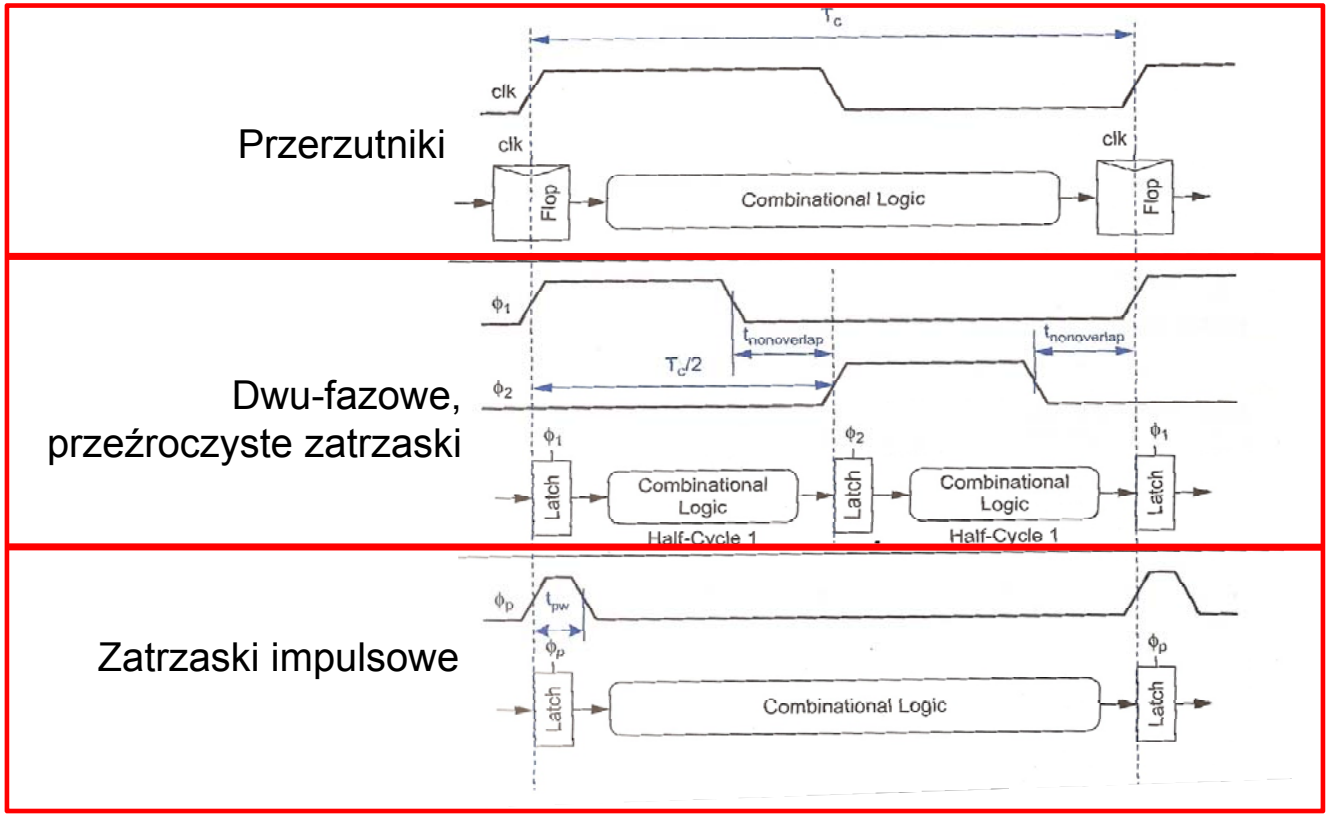

Układ synchroniczny

Układ synchroniczny charakteryzuje się:

- jednym sygnałem zegarowym (*master clock*) i
- jednym sygnałem ustawiania/kasowania (*master set/reset*),

które sterują wszystkimi elementami sekwencyjnymi w projekcie.

Za najbardziej bezpieczne podejście w dziedzinie zapewnienia właściwych relacji czasowych w układzie scalonym uważa się metodologię układu synchronicznego.

Układ synchroniczny – zależności czasowe

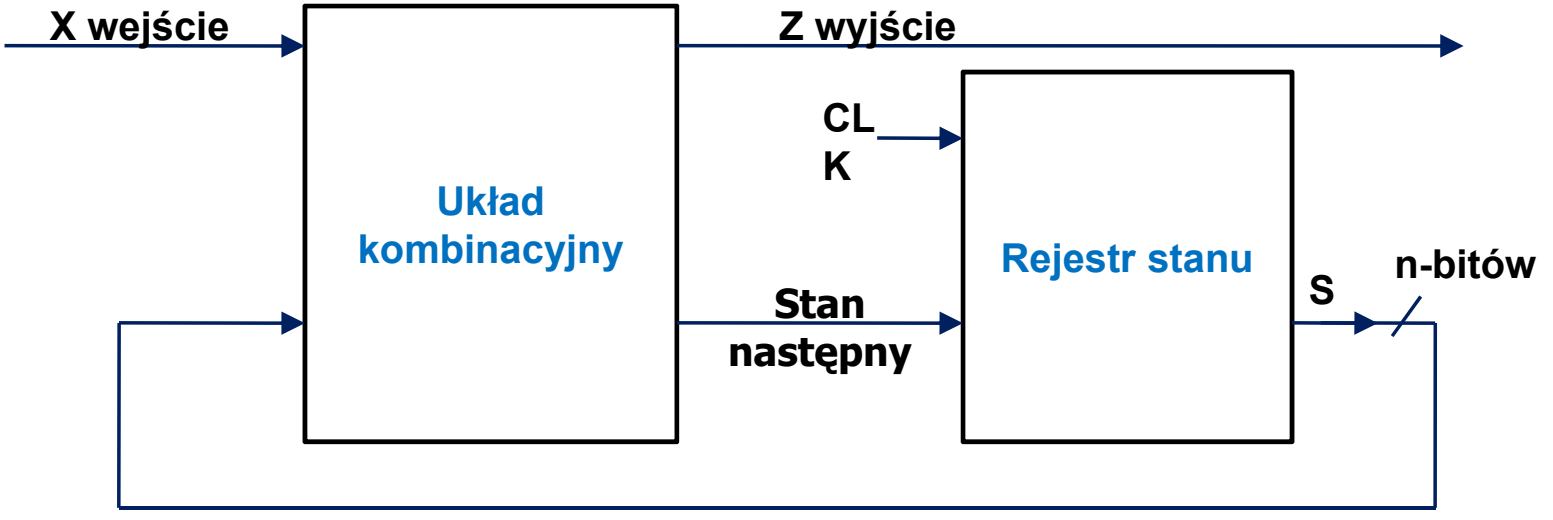

t_{cmax} – maksymalny czas propagacji przez układ kombinacyjny

t_{pmax} - maksymalny czas propagacji od zmiany CLK do zmiany S (rejestr stanu)

$t_{pmax} = max(t_{pHL}, t_{pLH})$

$t_{pmax} + t_{cmax}$ – maksymalny czas propagacji od zmiany CLK do chwili gdy zmiany rejestru stanu pojawią się na wejściu przerzutników rejestru stanu

$$t_{c\max} + t_{p\max} \leq t_{clk} - t_{su}$$

Zależności czasowe

Warunek na czas przygotowania:

$$t_{clk} \geq t_{c\max} + t_{p\max} + t_{su}$$

Przykład:
Układ sekwencyjny składa się z dwupoziomowego układu kombinacyjnego i rejestru stanów. Czas propagacji przez bramkę wynosi: 15ns, a czas propgacji przez przerzutnik 15ns. Czas przygotowania przerzutnika wynosi 5ns. Z jaką nawiększa częstotliowością może pracować poprawnie ten układ ?

$t_{clk} \geq 2 \cdot 15 + 15 + 5 = 50$ ns

$f_{clk\ max} = (t_{clk})^{-1} = 20$ MHz

Warunek na czas trzymania:

$$t_{pmax} + t_{cmax} \geq t_h$$

Jest złamany gdy wejście informacyjne zmienia się za wcześnie **po** aktywnym zboczu zegara.

Zależności czasowe

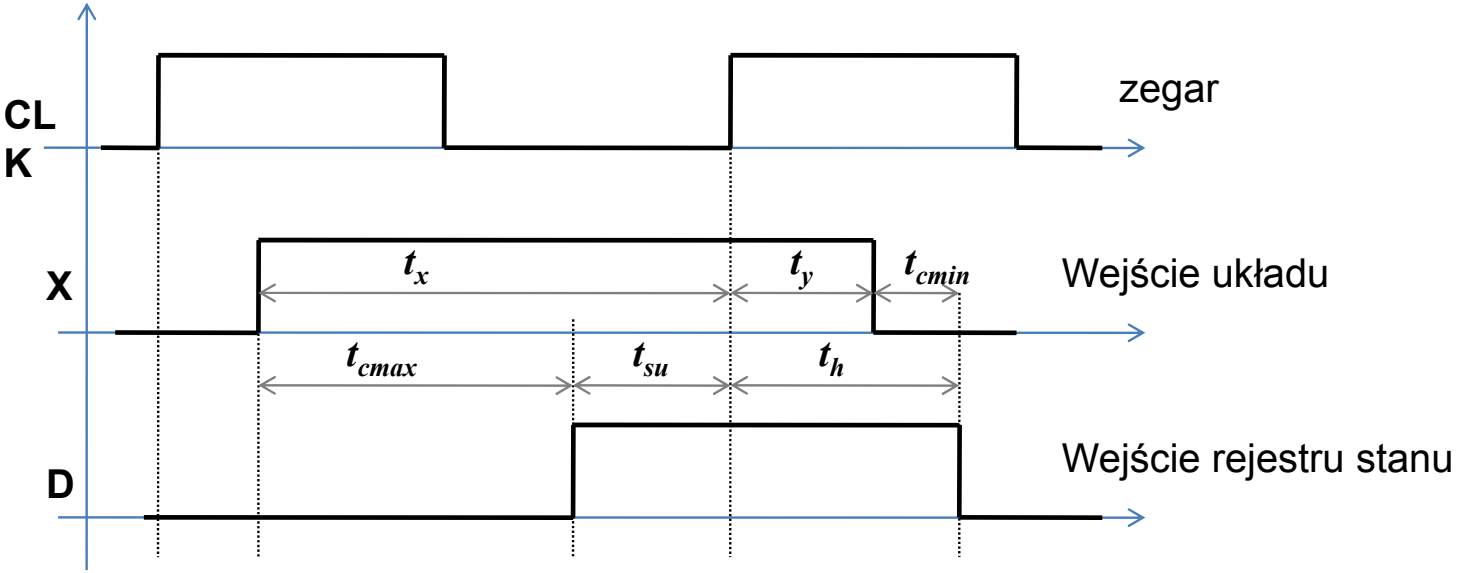

t_{cmax} – maksymalny czas propagacji przez układ kombinacyjny od wejścia X do wejścia D przerzutników rejestru stanu

t_{cmin} – minimalny czas propagacji przez układ kombinacyjny od wejścia X do wejścia D przerzutników rejestru stanu

Warunek na setup time: $t_x \geq t_{cmax} + t_{su}$

Zapewnić aby X zmieniało się odpowiednio wcześnie przed zboczem zegara

Warunek na hold time: $t_y \geq t_h - t_{cmin}$

Zapewnić aby X nie zmieniało się zbyt szybko po zboczu zegara

Układ synchroniczny

Układ taki używa specjalnego sygnału zwanego zegarem **CLK** do synchronizacji pracy wszystkich przerzutników, rejestrów i liczników w układzie.

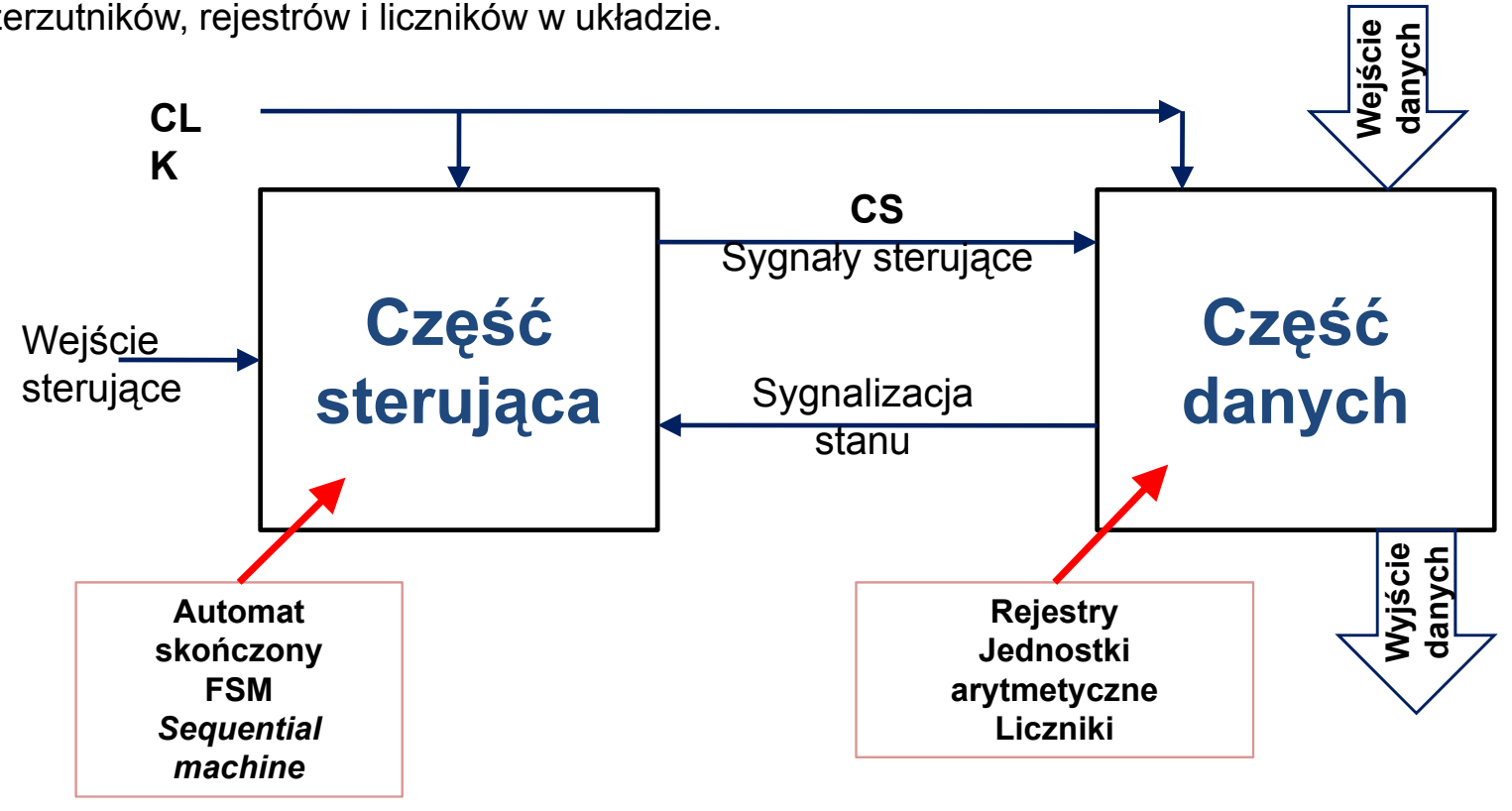

Dla poprawnej pracy układu synchronicznego należy zapewnić:

- Równoczesność zmian wszystkich przerzutników,
- Odpowiednią długość okresu CLK dla stabilizacji stanu wszystkich przerzutników przed następnym aktywnym zboczem zegara.

Układ synchroniczny

Sygnał sterujący – *Control Signal* – **CS** – np. Load i Shift dla rejestru przesuwnego.
Sygnalizacja stanu – *Condition Signals* – np. Overload z jednostki artmetycznej.

Zasady projektowania:

- Wszystkie wejścia zegarowe przerzutników (rejestrów, liczników i in.) są sterowane bezpośrednio z zegara systemowego CLK lub z zegara bramkowanego sygnałem sterującym CS.
- Wszystkie zmiany stanu odbywaja się natychmiast po zboczu aktywnym CLK.
- Wszystkie stany przejściowe i zakłócenia wydarzają się pomiędzy zboczami zegara i nie mają wpływu na działanie układu.

Układ synchroniczny – asynchroniczny

Wady rozwiązania synchronicznego:

- Rozprowadzanie sygnału zegarowego tak aby docierał wszędzie w tej samej chwili.
- Maksymalna szybkość jest ograniczona przez najgorszy przypadek opóźnienia najdłuższej ścieżki sygnału.
- Konieczność synchronizacji wejść z zegarem.

Układy asynchroniczne:

- Brak zegara.
- Problemy z synchronizacją.
- Specjalne techniki eliminacji hazardów.